

Kamu Hizmetlerinde Yetki Devri ve Vatandaş Katılımı: Hollanda'daki Right to Challenge Uygulaması Üzerine Bir İnceleme*

Reha BAYANSAR**

Öz: Bu çalışmada, vatandaş katılımı ve yerel yönetim alanında yeni bir yaklaşım olan Right to Challenge modeli, Hollanda'daki uygulamaları üzerinden incelenmiştir. Katılımcı demokrasinin yaygınlaşması ve kamu hizmetlerinin etkinliğinin artırılması yönündeki arayışlar, vatandaşların karar alma ve uygulama süreçlerinde daha aktif roller üstlenmesini zorunlu kılmaktadır. İngiltere kökenli olmakla birlikte Hollanda'da daha geniş bir uygulama alanı bulan Right to Challenge modeli, vatandaşlara belirli kamu hizmetlerinin yönetimine ilişkin alternatif öneriler geliştirme, bu hizmetleri üstlenme ve uygulama sorumluluğu alma imkânı sunmaktadır. Rotterdam ve Delft şehirlerindeki örnekler üzerinden yapılan inceleme, modelin yalnızca maliyet-etkinlik açısından değil; toplumsal dayanışma, katılım kültürü ve yerel kapasitenin güçlendirilmesi bakımından da olumlu sonuçlar doğurduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, ayrıca modelin Türkiye'de uygulanabilirliğini tartışarak, yerel yönetimlerde şeffaflık, hesap verebilirlik ve vatandaş katılımı ilkelerinin güçlendirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır. Right to Challenge modeli, yerel düzeyde demokratik katılımı genişleten ve kamu hizmetlerinin niteliğini artıran çağdaş bir yönetim aracı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vatandaş Katılımı, Yerel Yönetişim, Kamu Hizmetleri, Right to Challenge, Katılımcı Demokrasi

* Bu çalışma, TÜBİTAK 2219-Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı kapsamında desteklenmiş ve Hollanda'daki Twente Üniversitesi'nde yürütülen araştırmalar sonucunda üretilmiştir.

** Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, r.bayansar@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0967-5365

Makale geliş tarihi : 21.10.2025

Makale kabul tarihi: 09.02.2026

Delegation of Authority and Citizen Participation in Public Services: An Analysis of the Right to Challenge Model in the Netherlands

Abstract:

This study examines the Right to Challenge model — an innovative approach in the field of citizen participation and local governance — through its implementation in the Netherlands. The pursuit of deeper participatory democracy and greater efficiency in public service delivery necessitates more active citizen involvement in decision-making and implementation processes. Originating in the United Kingdom but finding broader practical application in the Netherlands, the Right to Challenge model grants citizens the opportunity to propose alternatives, assume responsibility, and manage specific public services. Analyses of the cases from Rotterdam and Delft demonstrate that the model yields positive outcomes not only in terms of cost-effectiveness but also in strengthening social cohesion, participatory culture, and local capacity. The study further discusses the applicability of this model in Turkey and offers recommendations to enhance transparency, accountability, and citizen participation within local governments. The Right to Challenge model represents a contemporary governance tool that deepens democratic engagement at the local level and improves the overall quality of public services.

Keywords: *Citizen Participation, Local Governance, Public Services, Right to Challenge, Participatory Democracy*

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Article Type: Research Article

Bu makaleye atıfta bulunmak için (*To cite this article*): Bayansar, R (2026). Kamu Hizmetlerinde Yetki Devri ve Vatandaş Katılımı: Hollanda'daki Right to Challenge Uygulaması Üzerine Bir İnceleme. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C.35 2026, CYYD-2026-03, ss.1-22

Giriş

Vatandaş katılımı, demokratik sistemlerin temel unsurlarından biri olarak bireylerin karar alma süreçlerine etkilerini artırmayı amaçlayan çok boyutlu bir süreçtir. Katılım, doğrudan (katılımcı demokrasi) veya dolaylı (temsili demokrasi) mekanizmalar aracılığıyla gerçekleşmekte olup, bu iki yaklaşımın etkinliği ve sonuçları üzerine akademik literatürde yoğun tartışmalar bulunmaktadır. Bu bağlamda, hangi katılım türünün daha etkin veya uygun olduğuna ilişkin tartışmalar sürerken, günümüzün dinamik yenilikleri ve dönüşümleri vatandaş katılımı alanını da derinden etkilemektedir. Bu çalışma, vatandaş katılımının tanımı veya etkinlik karşılaştırmaları yerine, tarihsel olarak nispeten yeni olan Right to Challenge modeli üzerine odaklanmaktadır.

Vatandaş katılım süreçlerini daha etkin bir hale getirmek ve katılım düzeyini artırmaya yönelik çalışmalar, demokrasiyi ve halkı ön planda tutan ülkelerde devam etmektedir. Bu çalışmalardan biri de köken itibarıyla 2011 yılı Yerelleşme Kanunu'nda (The Localism Act) yapılan düzenlemelerle Birleşik Krallıkta uygulamaya konulan fakat Hollanda'da pratik bağlamda kendisine daha geniş bir yer edinen Right to Challenge modelidir. Bu model, vatandaşlara yönetimin politikalarına ve uygulamalarına yönelik sorgulama, araştırma, alternatif üretme ve sorumluluk üstlenme gibi alanlar açması bakımından oldukça sıra dışı ve üzerinde düşünölmeye değer bir konudur. Bu modelin, vatandaşlarda birlik olma ruhunu beslediğı gibi yerel yönetimlerde toplanan gücün ve kamu hizmetlerine ilişkin sorumlulukların paylaşılmasıyla birlikte daha dinamik bir toplumun inşasında etkili olacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan ise yönetimin şeffaflık ve hesap verilebilirlik gibi değerlere riayet etmesi hususunda etkin olabilecek olan bu model, yöneten ve yönetilenler arasındaki ilişkiyi güçlendirmesi de öngörülmektedir.

Klasik kamu hizmeti anlayışı ve geleneksel kamu yönetimi yaklaşımında, vatandaşlık görevi çoğunlukla seçim dönemlerinde oy kullanmakla sınırlı bir katılım biçimi olarak görölmektedir. Ancak günümüzde bireyler, dijital araçların yaygınlaşması ve bu sayede artan bilinç düzeyleriyle birlikte, yalnızca sandık başında oy kullanmanın ötesine geçerek karar alma ve uygulama süreçlerinde daha etkin bir şekilde yer alma arzusu taşımaktadır. Right to Challenge modeli, vatandaşların karar alma süreçlerinde sadece yer almalarının ötesinde, uygulama ve denetim aşamalarında da aktif rol alabilmelerini sağlayan bir katılım aracıdır. İngiltere'de modelin uygulanması konusunda genel anlamda başarılı sonuçlar elde edilememiş olsa da, Hollanda'da son birkaç yıldır hayata geçirilen projeler, modelin etkili sonuçlar doğurabileceğini ve vatandaşların kamu hizmetlerine olan ilgisini artırdığını göstermektedir. Demokratik rejimlerde yaşayan bireylerin katılım süreçlerine olan güveninin, yönetim kavramının gelişimiyle birlikte arttığı söylenebilir. Ancak, küreselleşmenin de etkisi ve bilgiye erişimin kolaylaşmasına paralel olarak vatandaşların beklenti ve talepleri de farklılaşmaktadır. Right to Challenge modeli, vatandaşların taleplerini doğrudan yerel yönetim birimlerine iletebildiğı ve fiyat-kalite değerlendirmesine dayalı uygulanabilir projelerde aktif olarak rol alabildiğı bir katılım mekanizması olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada öncelikle Right to Challenge modelinin ortaya çıkışı ve gelişimi incelenmiş, ardından Hollanda'daki uygulamalar ele alınarak modelin Türkiye'deki uygulanabilirliği hususu tartışılmaya gayret edilmiştir.

1. Vatandaşların Kamu Hizmetlerinde Daha Aktif Rol Alması: Right to Challenge Modeli

Vatandaş katılımı, bireylerin kaygılarının, ihtiyaçlarının, ilgi alanlarının ve değerlerinin kamuya ilişkin politika ve karar alma süreçlerine yansıtılmasını ifade eden geniş kapsamlı bir şemsiye kavramdır. Bu katılım, kamusal meseleler üzerinde şekillenen kararlar ve uygulamalarda halkın aktif rol almasını sağlayan mekanizmaları ve süreçleri içermektedir (Nabatchi ve Leighninger, 2015:14). Right to Challenge modeli ise vatandaş katılımı başlığı altında değerlendirilen yeni uygulamalardan biridir. Bu modelin çıkış noktası, Birleşik Krallık'ta 2011 yılında kabul edilen Yerelleşme Kanunu'na (The Localism Act, 2011) dayanmaktadır. Söz konusu yasa ile birlikte, Birleşik Krallık yerel yönetimlerinde daha esnek bir yönetim yapısının oluşturulması, yerel demokrasinin güçlendirilmesi ve vatandaşlara yeni özgürlük alanlarının tanınması hedeflenmiştir. Nitekim aynı yıl yayımlanan Yerelleşme Kanunu'na (Localism Act, 2011) ilişkin uygulama rehberinin giriş bölümünde, “Bugün Britanya’da gücü daha geniş bir alana yaymanın zamanı gelmiştir” ifadesine yer verilmiş, böylece merkezi idarenin yetkilerini yerel düzeye devretme iradesi açıkça vurgulanmıştır (A plain English guide to the Localism Act, 2011:1). Right to Challenge modelinin bugüne kadar Birleşik Krallık'ta etkin ve sürdürülebilir bir biçimde uygulandığını söylemek pek mümkün gözükmemektedir. Bunun en temel sebeplerinden biri, AB referandumu ve Brexit süreci nedeniyle yerelleşme gündeminin gölgede kalmış olmasıdır (Rolfe, 2017: 4). Ayrıca, özellikle sosyal hizmetler ve sağlık alanlarında hizmetlerin parçalanacağına dair endişeler ile toplulukların ihale hazırlığı, finansal yönetim ve uzun vadeli kamu hizmeti sürdürülebilirliği konularındaki yetersizlikleri, modelin gelişiminin önünde önemli bir engel teşkil etmiştir. (Mitchell, 2012:245). Buna karşın, Hollanda’da hayata geçirilen uygulama örnekleri ile bu alandaki yasal ve kurumsal gelişmeler birlikte değerlendirildiğinde, modelin kurumsallaşması ve yaygınlaşmasında öncü rolün Birleşik Krallık’tan ziyade Hollanda tarafından üstlenildiği görülmektedir. Bu durumun temel nedenlerinden biri olarak, Birleşik Krallık’taki kamu hizmetlerinin sunumunda özel sektörün belirleyici ve yaygın rolü gösterilebilir (VNG,2024). Ancak konunun kapsamı ve çok boyutluluğu nedeniyle, bu hususun daha ayrıntılı biçimde farklı bir çalışma kapsamında ele alınması daha yerinde olacaktır.

Right to Challenge, vatandaş katılımı modelleri arasında yer alan ve hem teorik hem de pratik düzlemde görece yeni bir yaklaşımdır. Modelin temel amacı, katılım süreçlerini güçlendirerek vatandaşların kamu hizmetlerinin planlanması, sunumu ve denetimi konularında daha fazla söz ve eylem alanına sahip olmalarını sağlamaktır. Bu yönüyle model, geleneksel katılım anlayışının ötesine geçerek vatandaşları yalnızca karar süreçlerine

değil, aynı zamanda uygulama süreçlerine de doğrudan dâhil etmeyi hedeflemektedir. Referandum ve seçimler, vatandaşlara “biz daha iyisini biliyoruz” deme fırsatı verirken Right to Challenge “biz daha iyisini yapabiliriz” deme fırsatı vermektedir (Terlouw, 2020:9-15). Bu fırsata sahip olmalarının temel nedeni ise, modelin uygulanacağı kamu hizmeti projelerinin vatandaşların doğrudan muhatap oldukları alanlarda gerçekleşmesi ve bu sayede etkileşimli yönetişimin öngördüğü aktif katılım ve iş birliğinin somutlaşmasıdır.

Etkileşimli yönetişim, toplumun artan karmaşıklığı ve çeşitliliği karşısında geleneksel yönetim araçlarının yetersizliğine çözüm olarak ortaya çıkan bir yaklaşım biçimidir (Edelenbos vd., 2010:74). Bu yönetişim biçimi toplumsal ve özel aktörlerin karar alma süreçlerine katılımını ve kendi kendine örgütlenmesini temel almaktadır. Bu katılım türüyle birlikte karar alma ve hizmet sunumunun etkinliğinin, verimliliğinin ve meşruiyetinin artırması beklenmektedir. Farklı paydaşların sürece dâhil edilmesi, çıkar çatışmalarını ve veto riskini azaltarak kararların destek görmesini ve süreçlerin hızlanmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte dağınık bilgi, kaynak ve yetkinliklerin uyumlaştırılmasına katkı sunarak kolektif kapasiteyi güçlendirir ve karmaşık toplumsal sorunlara daha kalıcı çözümler üretmektedir. Kısacası etkileşimli yönetişim, paydaş iş birliği yoluyla karar alma süreçlerini daha etkili, verimli ve meşru hale getirmektedir (Edelenbos ve Van Meerkerk, 2016:4). Bu bağlamda Right to Challenge modeli de vatandaşların kamu hizmetlerine doğrudan dâhil olarak çözüm üretmesine imkân tanıdığı için etkileşimli yönetişimin somut bir uygulaması olarak değerlendirilebilir.

Right to Challenge modelinin uygulamaya geçirilme süreci, özellikle yerel yönetimler bağlamında dikkatle değerlendirilmesi gereken çok aşamalı bir yapıya sahiptir. Hollanda'daki pratik uygulamalar incelendiğinde, bu sürecin belirli aşamalar çerçevesinde sistematik olarak şekillendiği görülmektedir. İlk aşamada, vatandaşlar hâlihazırda sunulan ya da sunulması planlanan bir kamu hizmetinin daha etkin, ekonomik, verimli ve kaliteli bir biçimde gerçekleştirilebileceğine yönelik bir öneri geliştirmektedirler. Bunu takiben, söz konusu öneriyi hayata geçirebilecek kapasiteye sahip bir topluluk ya da paydaş grubu oluşturulmaktadır. Üçüncü aşamada, vatandaşlar ilgili yerel yönetim birimiyle resmi olarak iletişime geçerek iş birliği temelinde müzakerelere başlatılmaktadır. Görüşmelerin olumlu sonuçlanması ve proje teklifinin onaylanması durumunda, vatandaşlar belirli kamu hizmetlerini üstlenerek ilgili bütçeyi devralarak uygulama sürecine geçmektedirler. Sürecin devamında, yerel yönetim temsilcileri ile vatandaşlar arasında katılımcı bir yaklaşıma dayalı olarak proje yönetimi ve karar alma mekanizmaları oluşturulmaktadır. Son aşamada ise, vatandaşlar üstlendikleri kamu hizmetinin geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik

uygulama ve iyileştirme faaliyetlerini hayata geçirmektedirler (uitdaagrecht.nl).

Right to Challenge modelinin bu 6 aşaması, modelin fikir, uygulama ve çıktı süreçlerine değinmektedir. Henri Fayol, yönetimin 5 temel fonksiyonunun ortaya koyduğunda, planlamadan denetime kadar yönetim faaliyetinin hemen her aşamasına vurgu yapmıştır. Right to Challenge modelinin bu aşamaları da klasik bir yönetim faaliyetinin fonksiyonlarına ilişkin kodlara sahiptir. Vatandaşların, bir fikir üretmesi ve bu fikir etrafında birleşmesi, ilgili yerel yönetim birimiyle irtibata geçmesi, kabul edilmesi halinde projenin hayata geçirilmesi ve netice olarak projenin daha iyi noktalara getirilmesi için iyileştirilme çabaları, planlamadan denetlemeye kadar her fonksiyonun izlerini taşıdığını göstermektedir. Ayrıca denetim faaliyetinin, önemi, gerekliliği ve maliyetleri göz önüne alındığında yine vatandaşlar tarafından gönüllülük esasına göre gerçekleştirilen denetim faaliyeti, ilgili kamu hizmetinin kalitesini artırma, ekonomiklik ve şeffaflık ilkesine riayet edilmesi gibi olumlu yönleri de beraberinde getirmektedir.

2. Hollanda'nın Katılımcı Yönetişim Geleneği

Hollanda, yerel düzeyde çeşitli katılımcı politika yapım biçimleri konusunda köklü ve zengin bir deneyime sahiptir. Bu bağlamda, vatandaşların yalnızca süreci izleyen pasif aktörler değil; aynı zamanda politika süreçlerini başlatan ve şekillendiren özneler dönüşmesi gerektiği yönünde güçlü bir anlayış mevcuttur. Bununla birlikte, uygulamada çoğu zaman süreci başlatan ve yönlendiren tarafın yerel yönetimlerin olduğu da görülmektedir. Söz konusu katılım ve iş birliği uygulamaları, büyük ölçüde Hollanda'nın tarihsel olarak geliştirdiği korporatist yapılarla şekillenen yönetim geleneğinin bir uzantısı niteliğindedir. Özellikle siyasi elitlerin öncülüğünde gelişen bu anlayış, hükümet ile sosyal örgütler arasında uzun yıllardır varlığını sürdüren iş birliği ve uzlaşi kültürüne dayanmaktadır (Michels ve de Graaf, 2010: 481).

On dokuzuncu yüzyılın sonlarına gelindiğinde, Hollanda toplum yapısı; dini mezhep, ideoloji ve yaşam felsefesi temelinde örgütlenen gruplardan oluşmaktaydı. Bu toplumsal gruplara “sütun” adı verilmiş ve söz konusu yapı zamanla “sütunlaşma” (pillarization) olarak tanımlanmıştır. Sütunlar arasında, siyasi liderler düzeyindeki istişareler dışında, bireyler arası etkileşim neredeyse hiç gerçekleşmemiştir. Bu gruplar yalnızca siyasi düşünce veya dini inanç temelinde değil, aynı zamanda eğitim, sağlık ve çeşitli sosyal dernekler gibi hizmet alanlarında da birbirlerinden ayrıışmışlardır. Coğrafi temele dayanmayan bu yapı, 1970'li yıllara kadar “konsorsiyum demokrasisi” ile uyum içerisinde varlığını sürdürmüştür. Bu uyumun temelinde, sütun liderleri arasında gelişen istişare kültürü ile her bir sütun üyesinin pasif ve

sadakat temelli tutumları yer almaktaydı (Avcu, 2018:129-130). 1970'li yıllardan itibaren modernleşme süreci, artan refah düzeyi ve değişen ekonomik koşullar, Hollanda'da vatandaşlar ile siyasi elitler arasındaki ilişkilerde önemli dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Sütunlaşma sistemine özgü olarak, siyasi liderlerin otoritesini kabul eden ve siyasal anlamda sınırlı roller üstlenen bireyler, bu dönemde yaşanan toplumsal gelişmelerin etkisiyle daha bağımsız hareket etme eğiliminde olmuşlardır. Vatandaşların yönetime ilişkin süreçlerde söz sahibi olma yönündeki talepleri, “yeni bir Hollanda vatandaşlığı” algısının oluşumuna zemin hazırlamış; uzun yıllar boyunca istikrarını koruyan sütunlaşma sistemi ise yerini, toplumsal meselelere daha duyarlı ve bireysel özerkliği önceleyen bir toplum anlayışına bırakmıştır (Van Eijk, 2014:257).

Hollanda'nın idari ve politik kültürünü oluşturan etmenlerden birisi de şüphesiz polder modelidir. Polder modeli, devlet, özel sektör, sivil toplum ve vatandaşlar arasında uzlaşıya dayalı karar alma ve uygulama süreçleri ile ilgili bir yöntemdir. Bu modelin kökeni Orta Çağ'a, denizden kazanılan alçak arazilerin birlikte yönetilmesine dayanmaktadır. Bilindiği gibi Hollanda, önemli bir bölümü deniz seviyesinin altında topraklara sahip bir ülkedir. Topraklarını sudan korumak amacıyla, toplumun birlikte mücadele etme gerekliliği hayati bir zorunluluk olmuştur. Buradan hareketle, Hollanda toplumunun tarihsel olarak yaşam alanlarını sürdürme ve topraklarını su tehdidine karşı koruma yönündeki mücadelesi, toplumsal dayanışma, mutabakat ve özyönetim gibi yönetim temelli kültürel değerlerin oluşumuna zemin hazırlamıştır. Bu kültür, zamanla siyasi ve ekonomik hayata da yansımıştır (Schreuder, 2001:238-239). 1982 yılında ekonomik krizin zirvesinde, işverenler, sendikalar ve devlet arasında yapılan Wassenaar Anlaşması ile birlikte bu gelenek modern anlamda yeniden canlanmıştır. Anlaşma, iş birliği içinde ekonomik büyüme, istihdam artışı ve kamu harcamalarının azaltılmasını amaçlamaktaydı. Tarih boyunca, Seksen Yıl Savaşı (Hollanda İsyanı) gibi dönemlerde de halk merkezi otoriteye karşı yerel özerkliği savunmuş ve bu dayanışma kültürünü pekiştirmiştir (Karsten vd.,2008:42-43). II. Dünya Savaşı ve 1953 sel felaketi gibi olaylar, Hollandalıların kriz anlarında birlikte hareket etme ve çözüm üretme alışkanlığını güçlendirmiştir. Bu geleneğin günümüzde de katılımcı demokrasi ve vatandaş girişimlerini destekleyen uygulamalara temel oluşturduğu düşünülmektedir.

Hollanda'da 1970'li yıllardan itibaren geliştirilen sosyal demokrat politikalar, vatandaşların parlamenter öz-denetim anlayışına yönelmesini hedeflemiştir. Bu doğrultuda, vatandaşların toplumsal sorumluluklar ve yönetsel faaliyetler konusunda güçlendirilmesi ve katılıma teşvik edilmesi amaçlanmıştır. Bu yaklaşım, yukarıdan aşağıya işleyen dikey bir politika

anlayışından, daha esnek, sürece dayalı ve katılımın mümkün olduğu mekânsal politika anlayışına geçişi beraberinde getirmiştir. Söz konusu mekânsal politika anlayışı, başlangıçta danışma (consultation) süreçleriyle başlamış, sonrasında iş birliği (collaboration) anlayışıyla gelişmiş ve yakın dönemde yetki devrine dayalı yönetime (delegated management) evrilmiştir. Yetki devrine dayalı yönetim anlayışının en güncel örneği olarak katılımcı bütçeleme modeli öne çıkarken, bu modele son yıllarda Right to Challenge modeli de eklenmiş ve mekânsal politika evrimi bu doğrultuda sürdürülmüştür (Hettinga, 2019:1).

2024 yılının Haziran ayında Hollanda Senatosu, Merkezi Olmayan Düzeyde Katılımın Güçlendirilmesi Kanunu'nu (Wet versterking Participatie Decentraal Niveau) kabul etmiştir. Bu Kanunla birlikte mahalli idarelerde vatandaş katılımı hususunda bir dizi de değişimin de gerçekleşeceği düşünülmektedir. Özellikle Belediye Kanunu'nun 150. Maddesinde yer alan vatandaşların yalnızca gerçekleştirilecek politikaların hazırlık aşamalarında aktif olmaları konusu genişletilmek durumundadır. Bununla birlikte mevcut şartlar altında mücadele hakkına ilişkin uygulamalar Hollanda belediyelerinin kendi düzenledikleri yönetmelikler çerçevesinde yürütülmekteydi (Ouden, Boogaard ve Driessen, 2019:11).

Hollanda Belediyeler Kanunu'nun (Gemeentewet) 150. maddesi'nde yer verilen "*Belediye meclisi, yerel halkın ve ilgili tarafların belediye politikalarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi süreçlerine nasıl dâhil edileceğine ilişkin usul ve esasları belirleyen bir yönetmelik kabul eder.*" ifadesine yer verilmekle birlikte yine aynı Kanun'un 170a maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca, belediye başkanı, vatandaş katılımı süreçlerine ilişkin prosedürlerin nitelik ve etkinliğini gözetmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Hollanda'da Merkezi Olmayan Düzeyde Katılımın Güçlendirilmesi Kanunu, 2024 yılında yürürlüğe girmeden önce, bazı belediyeler Right-to-Challenge modeline yönelik uygulamaları yerel düzeyde hayata geçirmiştir. Friesland, Aalsmere, Rotterdam ve Amsterdam belediyeleri, bu modelin yerel düzeyde ilk uygulayıcıları arasında yer almış; vatandaş katılımını teşvik etmek amacıyla uygulama rehberleri, değerlendirme raporları ve yerel düzenlemeler yayımlamışlardır. Özellikle Rotterdam Belediyesi, Right 2 Challenge (R2C) başlığı altında vatandaş katılımını artırmaya yönelik teşvik edici içerikler üretmiş ve belediyenin resmî internet sitesinde modelin uygulanmasına ilişkin kriterleri ayrıntılı biçimde paylaşmıştır. Bu erken dönem uygulamaları, 2024 yılında Hollanda Senatosu tarafından kabul edilen yasal düzenlemeden önce Right to Challenge modelinin yerel düzeyde nasıl işlediğine dair önemli örnekler sunmuş; aynı zamanda vatandaş katılımına olan ilgiyi artırmada ve

katılımcı yönetim anlayışının kurumsallaşmasında kayda değer bir adım olmuştur.

3. Right to Challenge Modelinin Uygulanmasına Yönelik Gelişmeler: Hollanda Örnekleri

Hollanda'da Right to Challenge modeli, son yıllarda vatandaşlar, kamu politikaları ve yerel yönetimler bağlamında yoğun ilgi gören demokratik bir katılım aracıdır. Bu araç, bazı kamu hizmetlerini idareden daha iyi ve/veya daha ekonomik bir biçimde yerine getirebileceklerine inanan vatandaşlara, ilgili görevin yürütülmesini devralma konusunda hükümete meydan okuma imkânı tanımaktadır. Bu kapsamda, örneğin yeşil alan bakımı, sosyal etkinlikler veya mahalle için kültür merkezleri, kütüphaneler ve parklar gibi önemli tesislerin açılması ya da işletilmesi gibi hizmetler örnek olarak verilebilir. Genel olarak, projeye dâhil olan vatandaşlar söz konusu hizmetleri idareden doğrudan devralmak yerine, kendilerine özgü bir yaklaşım geliştirmektedirler. Böylelikle katılımcı demokrasi daha da güçlenirken etkileşimli yönetim anlayışı geniş bir çevreye yayılmaktadır (Driessen, 2022).

Katılımcı demokrasinin ve etkileşimli yönetim anlayışının güçlenmesiyle birlikte, vatandaşların kamu hizmetlerinin tasarımı ve sunumuna doğrudan dâhil olabildiği Right to Challenge modeli, özellikle yerel yönetim düzeyinde önemli bir uygulama alanı bulmuştur. Bu kapsamda Hollanda'da Amsterdam Belediyesi, vatandaşların yerel düzeyde karar alma süreçlerine etkin katılımını teşvik etmek amacıyla 2024 yılında Katılım Yönetmeliği'nde (Participatieverordening) bir dizi yenilikçi düzenleme gerçekleştirmiştir.

Yönetmelikte, Right to Challenge modelinin belediyenin sorumluluk alanlarına ilişkin bir uygulama olduğu açıkça belirtilmiş; ayrıca belediye, bu modeli yalnızca bir katılım aracı değil, aynı zamanda kamusal bir görev olarak değerlendirdiğini de vurgulamıştır. Bu yaklaşım doğrultusunda belediye, Right to Challenge modeli kapsamındaki projelere dâhil olan vatandaşların yalnızca görevlerin icrasında değil, bütçeleme süreçlerinde de söz sahibi olacağını ifade ederek onları birer ortak ve iş birliği paydaşı olarak konumlandırmıştır (Participatieverordening, Gemeente Amsterdam). Bununla birlikte Amsterdam Belediyesi, modelin uygulanabileceği alanları belirli sınırlarla tanımlamış; cezai kovuşturma, acil durum hizmetleri ve merkezi hükümet adına yürütülen görevler bu kapsamın dışında bırakılmış, model yalnızca belediyenin doğrudan sorumluluğunda olan kamusal hizmetlerle sınırlandırılmıştır (www.amsterdam.nl).

Amsterdam Belediyesinin yönetmeliği, Right to Challenge modelinin yerel düzeyde etkileşimli yönetim anlayışıyla bütünleşerek nasıl kurumsallaştırılabileceğini göstermektedir. Ancak bu model yalnızca Amsterdam Belediyesi ile sınırlı kalmamış, Hollanda'daki diğer yerel yönetimlerde de farklı biçimlerde hayata geçirilmiştir. Aşağıda, Right to Challenge uygulamasının farklı Hollanda şehirlerindeki örneklerine ve bu örneklerin uygulamaya kattığı yeniliklere yer verilecektir.

3.1. Rotterdam Schepenstraat

2014 yılının Ekim ayında Liliane Geerling öncülüğünde başlatılan Right to Challenge projesi, Rotterdam Schepenstraat'ta meydana gelen 40 cm'lik çökme sonucunda hayata geçirilmiştir. Right to Challenge modeli kapsamında harekete geçen bir grup mahalle sakini, sokaklarını belediyeden daha iyi tanıdıklarını ve taş döşeme düzeninden bitki yerleşimine kadar sokak estetiğini iyileştirebilecek çeşitli önerilere sahip olduklarını ileri sürmüşlerdir. Bu iddialarını da o sokakta uzun bir süredir yaşamalarına ve konu üzerinde çok daha fazla düşündüklerine dayandırdılar (uitdaagrecht). Yaklaşık beş yıla yakın bir sürede tamamlanan yeni sokak projesi içeriği itibarıyla hayli kapsamlı bir çalışmanın neticesinde ortaya çıkmıştır. Sırasıyla istişare, katılım, tartışma, tasarım, çizim, toplantılar, yıkım ve yeniden inşa süreçlerinin ardından sokak 2019 yılının Nisan ayında açılmıştır (schepenstraat, 2021).

Schepenstraat mücadelesinin öncüsü Liliane Geerling bir şehir planlamacıdır. Yürüttüğü bu sosyal değer projesinde yer alan kişilerin isimleri ve meslekleri sırasıyla şu şekildedir; Anja Lübke- Mimar, Frank Werner- Şehir Planlamacısı, Gerard Teubner- Dijital Girişimci, Hendrik Meuwese-Su Yönetimi Mühendisi ve Jorrit Vroon- Mobilya üreticisidir (schepenstraat, 2021). Görüldüğü üzere Schepenstraat'ın yeniden inşasında varlık gösteren ve projenin çekirdek ekibini oluşturan kişilerin uzmanlık alanları da böyle bir *meydan okuma* hareketini başlatma konusunda etkindir. Zira çekirdek ekibi oluşturan kişilerin meslekleri daha çok kent, çevre, estetik ve üretim üzerine olduğu görülmektedir. Burada hemen belirtmek gerekir ki Right to Challenge modelinin henüz Türk kamu yönetimi literatüründe bir çevirisi bulunmamaktadır. Doğrudan yapılan çeviri “meydan okuma hakkı” şeklinde olsa da Türk yönetim anlayışında vatandaş ve yönetim arasında böyle bir ilişkinin olamayacağı hususunda bir eleştiri ile karşılaşılabılır. Dolayısıyla bu modelin Türkçe karşılığı konusu henüz tartışmalı olduğundan çalışmamızda doğrudan İngilizce adını kullanmayı tercih edilmiştir.

Rotterdam'daki projenin öncüsü ve projenin lideri Geerling, mücadeleye başlamadan önce yaklaşık yirmi yıldır Schepenstraat'ta ikamet

ettiğini ve yalnızca kendisine komşu olan iki kişi sağında ve iki kişi solundaki bireyleri tanıdığını ifade etmiştir. Sokağın yeniden inşası projesi kapsamında diğer sokak sakinleri ile tanışma olanağı bulduğunu ve bundan büyük memnuniyet duyduğunu belirtmiştir (schepenstraat, 2021). Bu durum, Right to Challenge modeli kapsamında yürütülen projelerin yalnızca ilgili kamu hizmetlerini devralma veya paydaş olma bağlamında değerlendirilmemesi gerektiğini göstermektedir. Aksine, söz konusu modelin, toplumsal yaşamda sosyal ilişkilerin güçlendirilmesine ve çevreye duyarlı vatandaş sayısının artırılmasına da katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

3.2. Delft Taste

Delft, Hollanda'nın güney kısmında yer alan bir şehirdir. Voorhof mahallesinde yaşayan bir grup vatandaş, boş ve bakımsız bir araziye mahalle için anlamlı bir sosyal mekâna dönüştürmek amacıyla Right to Challenge modeli kapsamında bir proje üretmişlerdir. Başlangıçta yaklaşık 1000 m² büyüklüğündeki bu alan, sıradan bir çim alan olarak belediyenin rutin bakım listesinde yer almaktaydı. Ewout van Oosten öncülüğünde başlayan proje, araziye önce çiçek ekilmesi, yürüyüş yolları oluşturulması ve buluşma noktalarının yapılmasıyla başlamıştır. Projenin temel hedefi, henüz birbirleriyle çok fazla ilişkisi olmayan mahalle sakinlerinin bir araya gelerek sosyalleşmesini teşvik etmek ve topluluk bağlarını güçlendirmektir (tastedelft, 2024). Projenin başlamasıyla birlikte bölgedeki yerel uygulama okulu (praktijkschool) öğrencileri de süreçte aktif rol almışlardır. Eğitim ve toplumsal katılımın iç içe geçtiği bu uygulama örneği, gençlerin pratik beceriler kazanmasını sağlarken, aynı zamanda topluluk temelli hizmet üretiminin somutlaşmasını sağlamışlardır (van der Steen vd., 2020).

Projenin ikinci aşamasında, alanın işlevi genişletilerek eski bir bakımevinin yaşam alanına dönüştürülmesine uygun bir sosyal alan olarak planlanmıştır. Bu dönüştürme süreci, mahallede yaşayanların bir araya gelip dini içerikli sohbetler ve sosyal etkileşim etkinlikleri düzenleyebileceği bir ortam sağlamıştır. Alanın kullanım biçimi, yalnızca fiziksel mekânın iyileştirilmesiyle sınırlı kalmamış; topluluk üyelerinin birbirleriyle etkileşimini ve sosyal sermayesini artıran bir platforma dönüşmüştür (TASTE Delft, 2024). Delft Taste, vatandaşların kamusal alan üzerindeki karar alma ve uygulama süreçlerine aktif katılımını gösteren bir örnektir. Proje kapsamında belediye, yalnızca izin verme ve rehberlik etme rolüyle sürece dahil olmuş; alanın planlama ve yönetimi tamamen topluluk inisiyatifine bırakılmıştır. Bu yönüyle örnek, Arnstein'in (1969) katılım merdiveninde "delegated power" (devredilmiş yetki) aşamasına yaklaşan bir uygulama olarak değerlendirilebilir.

Kamu hizmetleri açısından, proje belediyenin rutin yeşil alan bakım hizmetlerinin ötesine geçmiştir. Topluluk tarafından yapılan düzenlemeler ve bakımlar, belediyenin kendi kaynaklarıyla sağlayamayacağı ölçüde çevresel kalite, sosyal etki ve topluluk bağlılığı yaratmıştır. Proje, gönüllü emeği ve topluluk katılımına dayalı sürdürülebilir bir model sunarak, toplulukların kamusal alanları sahiplenmesini ve yönetim süreçlerine doğrudan katkıda bulunmasını sağlamıştır (Bekkers & Tummers, 2018).

Sonuç olarak, Voorhof'ta gerçekleştirilen Delft TASTE projesi, Right to Challenge modelinin topluluk temelli sosyal inovasyon ve kamusal alan dönüşümü bağlamında güçlü bir örneğidir. Mahalle sakinleri, belediyenin tek yönlü hizmet sağlayıcı rolünden çıkarak alanı sahiplenmiş ve sosyal bağları güçlendirmiştir. Proje, toplulukların aktif katılımı ile kamusal hizmet üretiminde yaratıcı ve etkili çözümler geliştirebileceğini göstermektedir.

3.3. Delft Skatepark

Skatepark De Middenberm de 2002 yılında bir grup kaykaycı grup girişimiyle kurulmuş bir parktır. Şehrin önemli buluşma noktalarından biri haline gelen kaykay parkı, zamanla bakımsızlıktan ve yoğun kullanımdan ötürü kullanılamaz hale gelmiştir (Van der Oever, 2023). Bunun üzerine bölgedeki kaykaycılarının temiz ve yeni bir park talepleri üzerine Delft Urban Sports adlı dernek, bu parkın yenilenmesi, bakımı ve yönetilmesi için Delft Belediyesine Right to Challenge başvurusu yapmıştır. Bunun üzerine belediyenin gerekli değerlendirmeleri yapmasının ardından parkın güvenliği ve işletilmesi başvuru yapan derneğe devredilmiştir. Bu süreçte Delft Belediyesi kaykay parkı için 470 bin Euro'luk bir bütçeyle altyapı çalışması, beton zemin ve yeni rampaların eklenmesi gibi parkın yenilenmesine katkıda bulunmuştur (Gemeente Delft, 2023).

Delft Belediyesi, parkın modernize edilmesi sürecini ve tasarım aşamalarını parkın kullanıcıları kaykaycılarının katılımıyla gerçekleştirmiştir. Gerek Right to Challenge başvurusu sırasında gerekse de devir işlemleri sonrasında parkın yeniden hizmete geçiş sürecine kadar belediye yetkilileri ve işletmeciler dernek sık sık görüşmeler yapmış ve her aşamada ortak kararlar alınmıştır. Parkın devir işlemlerinden sonra ise belediye mevzuat çerçevesinde güvenlik ve işletme konusunda kriterlerini belirlemiş ve zaman zaman denetimler gerçekleştirmiştir (Hoevenaar, 2023). Bu model sayesinde bölgedeki kaykaycı gençler yalnızca parkın kullanıcısı değil aynı zamanda bakımı ve yönetimi konusunda da sorumluluk üstlenen bireyler haline gelmişlerdir.

Delft Skatepark örneğinin maliyet analizine göre, parkın Right to Challenge modeli kapsamında işletilmesi, belediye tarafından doğrudan

işletilmesine kıyasla daha yüksek maliyetler ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda belediyenin kendi uhdesinde daha ucuz bir maliyetle bu hizmeti sürdüreceği sonucuna varılmıştır. Fakat konuya başka bir açıdan yaklaşıldığında siyasi ve sosyal boyutları itibarıyla ekonomikliğin tersine bir kazanımın olduğu göz ardı edilmemelidir. Zira farklı milletlerden ve kültürlerden gelen gençlerin kaykay parkında etkileşimi ve eşitlikçi bir anlayışın inşası açısından maliyet hesabının yapılamayacağı bir atmosfer oluşmuştur. Parkı kullanan gençlerle yapılan görüşmelerden birinde “herkes parkta eşit” ifadesini kullanan kişi burada oluşturulan sosyal kazanıma vurgu yapmıştır (Gemeente Delft, 2023). Bu yönüyle bakıldığında Delft Skatepark örneği Right to Challenge modeli kapsamında değerlendirildiğinde finansal açıdan beklentileri karşılamasa da aktif vatandaşlık, toplumsal bağların güçlenmesi ve gençlerin spora olan ilgisinin artması gibi önemli sosyal kazançları beraberinde getirmiştir. Bu somut örnek, modelin kamu hizmetlerine etkisi bağlamında toplumsal fayda ve maliyet-etkinlik dengesinin de önemine ışık tutmaktadır. Ayrıca vatandaşların gerekli şartlar oluşturulduğunda bir kamu hizmetini üstlenme, sahip çıkma ve sürdürme konusunda istekli olabileceğini de göstermektedir.

4. Türkiye’de Right to Challenge Uygulamasına Yönelik Değerlendirmeler

Kamu yönetimi literatüründe vatandaş katılımı kavramı, artık yenilikçi ya da radikal bir yaklaşım olarak değerlendirilmemektedir. Hizmetlerin yalnızca doğrudan kullanıcılarıyla sınırlı kalmaksızın, tüm vatandaşların politika üretim süreçlerine katılımını amaçlayan yaklaşımlar giderek önem kazanmaktadır. Bu katılımcı anlayış, yalnızca yerel yönetimlerle sınırlı kalmamakta, kamu yönetiminin tüm alanlarına yayılmaktadır. Bu dönüşüm, kamu hizmetlerinin daha duyarlı hale getirilmesinin ötesinde, kamuda şeffaflığın yanında hesap verebilirliğinin katılımcı mekanizmalar üzerinden inşa edilmesini amaçlamaktadır. Böylece, farklı kurumsal hesap verebilirlik yapılarına sahip kamu kuruluşları, sadece birbirleriyle değil, aynı zamanda hizmet sundukları vatandaşlarla da iş birliği geliştirmeye yönlendirilmektedir (Barnes, 1999:60). Bu iş birliğinin en etkili biçimde sağlanabileceği kurumlar, halka en yakın hizmet sunan birimler olmaları nedeniyle yine yerel yönetimlerdir.

Yerel yönetimler, ölçek ve uygulanabilirlik bağlamında merkezi idareye göre vatandaş katılımı için daha elverişli bir zemin sunmakta; bu sayede yerel demokrasi, karar alma süreçlerine vatandaş katılımı açısından kritik bir rol oynamaktadır. Vatandaş katılımının kapasite ve kalitesinin artırılması için yerel yönetimlerin teşvik edici mekanizmalar geliştirmesi ve politikalar üretmesi gerekmektedir. Türkiye’de, belediyelere özgü çok sayıda

katılım aracı bulunmakta olup, yasal düzlemde vatandaş katılımı; hemşeri hukuku, gönüllülük, meclis toplantıları ve halk günleri, dilekçe hakkı, e-katılım, kent konseyleri ve STK iş birlikleri gibi yöntemlerle desteklenmektedir (Durmuş, 2023:105).

Kamu hizmetlerinin etkinliğini artırma ve vatandaşların yönetime daha aktif biçimde katılımını sağlama hususu uzun yıllardır kamu yönetimi tartışmalarına konu olmuş ve bu alanda birçok akademik çalışmalar yapılmıştır. Yerel referandum, katılımcı bütçe, kent konseyleri ve halk toplantıları gibi katılım araçları hem akademik literatürde hem de bürokratik düzeyde tartışmaya açılmış; bu araçların işlevselliği, uygulanabilirliği ve yerel yönetimlerdeki rolü üzerine çeşitli görüşler ve politika önerileri geliştirilmiştir. Vatandaşların veya sivil toplum kuruluşlarının mevcut kamu hizmetlerinin işleyişine dair eleştirilerini dile getirmelerine ve bu hizmetlerin alternatif biçimde nasıl daha iyi sunulabileceğine dair öneriler geliştirmelerine olanak sağlayan ayrıca hem bütçe hem yönetim süreçlerinde varlık gösterebilecekleri Right to Challenge modeline ilişkin ise Türkiye’de henüz bir tartışma alanı bulunmamaktadır. Türkiye bağlamında bu modelin benimsenmesi; yerel yönetimlerin hizmet sunumunda şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılım ilkelerini güçlendirecek önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Bu konuda öncelikli olarak Right to Challenge modelinin Türkiye’ye ilişkin pratik uygulamalarına geçmeden önce, bu modelin daha önce uygulandığı ülkelerdeki deneyimlerin dikkatle analiz edilmesi gerekmektedir. Özellikle İngiltere’de modelin sınırlı başarı göstermesi ile Hollanda’da daha etkili sonuçlar doğurması arasındaki farklar, Türkiye için önemli bir yol açıcı niteliktedir. Bu bağlamda, sürece başlamadan önce katılım kültürünün mevcut durumu ayrıntılı biçimde analiz edilmeli, toplumsal aktörlerin karar alma süreçlerine ne ölçüde ve hangi biçimlerde dâhil olduğu derinlemesine incelenmelidir. Ayrıca modelin uygulanabilirliği açısından hukuki altyapı büyük önem taşımakta; bu nedenle Türkiye’de vatandaşların kamu hizmetlerine müdahil olabilmesini mümkün kılacak açık ve bağlayıcı yasal düzenlemelerin oluşturulması gereklidir. Bunun yanında, bu tür katılım araçlarının etkin biçimde işlemesi için finansal kaynaklara erişim, kapasite geliştirme ve teknik destek sağlanması da önemli bir husustur. Buradan hareketle Türkiye’de, bu modele geçiş sürecini sadece yönetsel değil; kültürel, hukuki ve ekonomik boyutlarıyla birlikte ele alınmalıdır. Tüm bunlardan sonra Right to Challenge modeline ilişkin yasal çerçevesinin oluşturulması, pilot uygulamaların başlatılması ve vatandaşların farkındalık düzeyinin artırılması yönünde politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç

Right to Challenge modeli, klasik vatandaş katılımı anlayışının ötesine geçerek, kamu hizmetlerinin yalnızca kullanıcıları değil üreticileri olma potansiyelini topluma kazandıran yenilikçi bir katılım aracıdır. Bu model, vatandaşların kamu hizmetlerine ilişkin bilgi, deneyim ve yaratıcılıklarını yerel yönetimlerle paylaşımlarına olanak tanırken; şeffaflık, hesap verebilirlik ve toplumsal dayanışma gibi demokratik değerlerin de güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Hollanda örneği, bu modelin yalnızca teorik bir katılım aracı olmadığını, aynı zamanda yerel düzeyde somut çıktılar üretebilen bir uygulama haline gelebileceğini göstermektedir.

Çalışmada konu edilen Rotterdam ve Delft gibi şehirlerde hayata geçirilen projeler, Right to Challenge modelinin yalnızca maliyet-etkinlik açısından değil; sosyal bağların güçlendirilmesi, aidiyet duygusunun artırılması ve yerel kapasitenin geliştirilmesi bakımından da önemli kazanımlar sunduğunu ortaya koymuştur. Bu uygulamalar, vatandaşların kamusal alanlarda aktif sorumluluk üstlenebileceğini, yönetime duyulan güvenin artabileceğini ve kamu hizmetlerinde yenilikçi yaklaşımların mümkün olabileceğini kanıtlamaktadır.

Türkiye açısından değerlendirildiğinde, Right to Challenge modeli katılımcı demokrasiye ve yerel yönetim süreçlerine yeni bir ivme kazandırma potansiyeline sahiptir. Ancak bunun için öncelikle katılım kültürünün güçlendirilmesi, yasal altyapının oluşturulması ve uygulayıcı kurumların kapasitesinin artırılması gerekmektedir. Ayrıca vatandaşların karar alma ve uygulama süreçlerine dâhil olmasını teşvik edecek politikaların geliştirilmesi, modelin yerel koşullara uyarlanmasında kritik bir rol oynayacaktır.

Sonuç olarak, Right to Challenge modeli; vatandaşların yalnızca yönetilen değil, aynı zamanda yönetime ortak olan bireyler haline geldiği, demokratik katılımın daha işlevsel bir boyut kazandığı yeni bir vatandaş katılımı yaklaşımını ifade etmektedir. Bu modelin Türkiye'deki yerel yönetim sistemine uyarlanması, kamu hizmetlerinde verimlilik, güven ve toplumsal dayanışmayı artıracak önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Avcu, T. (2018). *Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselişinin Göç Politikalarına Etkileri: Hollanda Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Barnes, M. (1999). Researching Public Participation. *Local Government Studies*, 25(4), 60–75.
- Department for Communities and Local Government. (2011). *A plain English Guide to the Localism Act*. London, UK.
- Driessen, E. (2022). The Right To Challenge In The Netherlands: The Desire to Legislate A Democratic Participation Tool. *Chemins Publics*. <https://www.chemins-publics.org/articles/the-right-to-challenge-in-the-netherlands-the-desire-to-legislate-a-democratic-participation-tool>
- Durmuş, M. (2023). Türkiye’de Yerel Demokrasiyi Güçlendirme Bağlamında Vatandaş Katılımını Teşvik Edici Mekanizmalar. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 103–123.
- Edelenbos, J.- Schie, N. and Gerrits, L. (2010), Organizing Interfaces Between Government Institutions and Interactive Governance, *Policy Sciences*, Sayı:43, ss. 73-94.
- Edelenbos, Jurian – Van Meerkerk, Ingmar (2016), Introduction: Three Reflecting Perspectives on Interactive Governance, içinde Critical Reflections on Interactive Governance, Ed. Jurian Edelenbos ve Ingmar van Meerkerk, Edwar Elgar, UK-USA.
- Gemeente Delft (2023) Right to Challenge. Retrieved from <https://www.delft.nl/right-challenge>, Erişim Tarihi: 12.08.2025
- Hettinga, Marins (2019), The Design of Participatory Process on a Municipality Level, KTH Royal Institute of Technology, Yüksek Lisans Tezi, Sweden.
- Hoevenaer, L. (2023), Na maandenlang verbouwen is skatepark de Middenberm weer open. indebuurt Delft. Retrieved from <https://indebuurt.nl/delft/nieuws/na-maandenlang-verbouwen> Erişim Tarihi: 11.08.2025
- Karsten, L., van Veen, K., ve Palthe, A.W. (2008), What Happened to the Popularity of the Polder Model?, *International Sociology*, Sayı:23, Cilt:1, ss. 35-65.
- Loeffler, Elke and Martin Steve (2024), Citizen Engagemnet, in *Public Management and Governance*, Ed. Tony Bovaird and Elke Loeffler, Routledge, UK.
- Michels, A., and De Graaf, L. (2010), Examining Citizen Participation: Local Participatory Policy Making and Democracy, *Local Government Studies*, Sayı: 36, Cilt:4, ss.477–491.

Mitchell, Ed (2012), *Rising to the Challenge*, *Journal of Integrated Care*, Sayı:20, Cilt:4, ss.241-245

Nabatchi, Tina and Matt Leighninger (2015), *Public Participation for 21st Century Democracy*, Jossey-Bass, New Jersey.

Ouden W. den, Boogaard G. ve Driessen E.M.M.A. (2019), *Right to Challenge*. Een studie naar de Mogelijkheden voor aan Algemene Regeling voor het 'Right to Challenge' en Andere Burgerinitiatieven in Nederland [eindrapport]. Leiden: Universiteit Leiden.

Rolfe, Steve (2017), *Governance and Governmentality in Community Participation: The Shifting Sands of Power, Responsibility and Risk*, *Social Policy and Society*, Sayı:17, Cilt:4, ss.1-20.

Schreuder, Yda (2001), *The Polder Model in Dutch Economic and Environmental Planning*, *Bulletin of Science, Technology & Society*, Sayı:21, Cilt:4, ss. 237-245.

Terlouw, Jan (2020), *Overheid, Vertrouw de Burger!*, in *Uitdagen en Uitgedaagd Worden*.

Van den Oever, S. (2023), *Skatepark de Middenberm sluit tijdelijk en krijgt een flinke make-over*. indebuurt Delft. <https://indebuurt.nl/delft/nieuws/skatepark-de-middenberm> (Erişim: 10.08.2025).

Van Eijk, C. (2014), *Growing Access to Local Decision-Making? Explaining Variation among Dutch Municipalities in the Institutional Measures to Promote Citizen Participation*, *Journal of Urban Affairs*, Sayı:36, Cilt:2, ss.256–275.

VNG (2016), *Wat is het Right to Challenge en waar komt het vandaan?*

Wampler, Brain (2007), *A Guide to Participatory Budgeting*, in *Participatory Budgeting*, Ed. Anwar Shah, The World Bank, Washington.

İnternet Kaynakları

<https://www.rijksoverheid.nl/>

<https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/invloed/democratisering/buurtrechten>.

<https://schepenstraat.info/>

<https://www.tastedelft.nl/>

<https://denieuwejutter.nl/weekoverzicht-activiteiten/>

<https://uitdaagrecht.nl/>

<https://vng.nl/>

Extended Abstract

Delegation of Authority and Citizen Participation in Public Services: An Analysis of the *Right to Challenge* Model in the Netherlands

Background

Citizen participation has increasingly become a defining element of modern governance, representing a shift from traditional representative democracy toward more direct and interactive forms of engagement. Over the past decades, governments and scholars have sought innovative mechanisms that not only consult citizens but also allow them to take part in shaping, executing, and evaluating public services. One of the most distinctive and recent developments in this area is the Right to Challenge model.

Initially introduced in the United Kingdom through the *Localism Act* of 2011, the model was designed to decentralize administrative authority and empower local communities to assume a more active role in public service provision. However, while its implementation in the UK remained largely symbolic and limited, the model gained stronger institutional traction and more meaningful outcomes in the Netherlands. Dutch governance culture—historically built on consensus, cooperation, and local autonomy through the *polder model*—provided a favorable setting for the adaptation of Right to Challenge into local administrative practice. This study focuses on examining how the Right to Challenge evolved within Dutch local governance, particularly in the municipalities of Rotterdam and Delft, where the model has generated significant social and administrative outcomes.

Aim and Scope

The objective of this paper is to explore the Right to Challenge as a participatory governance instrument that facilitates the direct involvement of citizens in planning, implementing, and supervising public services. It aims to understand the operational mechanisms, institutional context, and social impact of the model within the Dutch local government system, emphasizing practical examples rather than theoretical discussions. The research further seeks to assess the potential for adapting the Right to Challenge framework to the Turkish context, where participatory practices exist but remain predominantly advisory rather than decision-oriented.

The central questions guiding this study are:

1. How has the Right to Challenge been implemented in the Netherlands, and what lessons can be derived from its local applications?
2. In what ways can the model contribute to enhancing citizen participation and accountability in Türkiye's local administrative structure?

Methodology

The study employs qualitative case analysis based on document review and comparative interpretation. Legal frameworks, municipal regulations, project reports, and secondary academic sources on citizen participation and interactive governance were systematically examined. Two municipal cases—Rotterdam and Delft—were selected as empirical bases due to their distinct approaches and successful local implementations of the Right to Challenge model.

The analysis focuses on six sequential stages commonly observed in Right to Challenge processes: idea generation, community organization, negotiation with local authorities, project approval, implementation, and monitoring. These stages parallel classical management functions, planning, organizing, execution, and control—thereby linking participatory governance to administrative theory. The case analysis highlights how local citizens, supported by municipal institutions, took the initiative to deliver more context-specific and socially grounded public services.

Findings

The findings demonstrate that the Right to Challenge in the Netherlands has enabled citizens to move beyond the passive role of service recipients and become proactive co-producers of public value.

In Rotterdam, the Schepenstraat project stands out as an early and influential example. Following the physical deterioration of a neighborhood street, a group of residents led by urban planner Liliane Geerling proposed redesigning and reconstructing the area through a citizen-led initiative. The group, composed of architects, environmental engineers, and local designers, argued that they possessed a deeper understanding of the neighborhood's spatial and social dynamics than the municipal authorities. Over several years, they collaboratively redesigned street paving, greenery, and public space functions. The project, completed in 2019, not only improved urban quality but also strengthened interpersonal relations among residents. The Rotterdam case illustrates that Right to Challenge initiatives contribute to community cohesion and civic responsibility, offering social and cultural returns that surpass mere economic efficiency.

In Delft, two notable Right to Challenge-based initiatives were identified. The first, known as Delft TASTE, transformed an underutilized open field into a vibrant community garden and meeting space. The project was initiated by citizens of the Voorhof district to create a socially inclusive environment that encouraged intergenerational interaction and collaboration. Local schools and volunteers participated in landscaping, maintenance, and event organization. The project thereby combined social innovation, environmental awareness, and local empowerment, exemplifying the model's ability to integrate education and community development.

The second Delft case, the Skatepark de Middenberm initiative, involved youth organizations taking over the management and renewal of a deteriorated public skatepark. Through the Right to Challenge mechanism, the municipality delegated operational responsibilities to the civic group "Delft Urban Sports," while providing initial financial and infrastructural support. Although the renewed skatepark entailed higher maintenance costs than municipal operation, its social impact was profound: it created a space of equality, inclusion, and cultural exchange among young people from diverse backgrounds. As one participant expressed, "everyone in the park is equal." This case reveals that the Right to Challenge model should be evaluated not only by fiscal outcomes but also by the social value and participatory culture it fosters.

Discussion

The Dutch experience demonstrates that the success of the Right to Challenge model depends on a combination of institutional flexibility, civic initiative, and mutual trust between citizens and local authorities. In both Rotterdam and Delft, municipalities acted as facilitators rather than controllers, providing legal permission, technical advice, and limited funding while allowing communities to take ownership of projects. This balance between autonomy and oversight has proven crucial for sustaining participation.

However, the model also faces challenges: unequal access to resources among communities, variations in local administrative support, and difficulties in maintaining long-term engagement. These limitations underline the importance of designing inclusive participation frameworks and continuous capacity-building programs.

For Türkiye, adopting the Right to Challenge model could represent a significant step toward deepening participatory democracy. While mechanisms such as city councils, citizen assemblies, and participatory budgeting already exist, they often remain consultative. Integrating the Right to Challenge could transform participation into a co-management structure,

where citizens are empowered to design and implement certain public services themselves. Such adaptation would require legislative reform, pilot projects, and awareness programs to foster trust and readiness at both institutional and community levels.

Conclusion

The Right to Challenge represents an evolution in the philosophy of public administration—from hierarchical management toward cooperative governance. The Dutch cases of Rotterdam and Delft demonstrate that when citizens are entrusted with decision-making and implementation responsibilities, public services can become more responsive, creative, and socially sustainable. By promoting transparency, accountability, and shared responsibility, the Right to Challenge model helps redefine the relationship between government and society.

If appropriately localized, the model could offer Türkiye a viable pathway to strengthen local governance, increase public trust, and transform citizens from passive observers into active contributors to democratic life.

